

2 Neophodne povišice plata Za bolje kolektivne ugovore

3 Za demokratsko društvo Stariji zaslužuju dostojanstven život

4 Ugostiteljstvo Zaposlenost i roditeljstvo

Broj 5 | Septembar 2022 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Žene i porodice pod finansijskim pritiskom

Zašto je potrebno dvostruko Ne! razaranju AHV-a

26 000 Franken weniger Rente?

AHV-Abbau
2x NEIN

Mehr bezahlen, weniger Rente

Potrebno je dvostruko ne razaranju socijalnog osiguranja – ne na štetu porodice i za dobit ljudskog dostojanstva

Reformom AHV 21 građansko leglo želi da razori naš solidarni AHV preko leđa žena. Time su pogođeni i muškarci i porodice. Sada je potrebno dvostruko Ne ovom razaranju.

Brigita Bernet, ekspert za političke osnove

Uništavanje socijalnog sistema je omiljeni hobi građanskih frakcija i neoliberala širom Evrope. Trenutno pogađa starosnu penziju, čijom bi se privatizacijom mogle izvući milijarde. U Švajcarskoj se sva snaga čuva za AHV 21, reformi o kojoj se izjašnjavamo 25. septembra. Ova reforma želi da pomjeri granice za dvije stvari: starosnu granicu za penziju za žene na 65 godina, kao i PDV za 0,4%. Iako žene danas već dobijaju za trećinu manje starosne penzije, njihove penzije u narednoj deceniji treba da se smanje za ukupno 7 milijardi franaka. Time bi svaka žena u budućnosti gubila oko 26000 franaka prihoda.

Ne! daljim pogoršanjima penzione situacije za žene

Stvarni problemi sa kojima se mnogi penzioneri bore svakodnevno jesu premale penzije. Često ti iznosi nisu

dovoljni za kvalitetan život u starosti – posebno za žene. One se, naime, često bave napornim, a loše plaćenim poslovima poput čišćenja, prodaje, brige o drugim osobama, zdravstva i njege. Pretežno su žene te koje se brinu o djeci, unucima, sve starijim roditeljima i bolesnim članovima porodice. Zbog toga one često rade samo djelimično radno vrijeme i imaju manja primanja. Žene ukupno zarađuju 33% manje od muškaraca. Zbog toga danas imaju ponižavajuće male penzije. Dokle god se ništa ne mijenja, prilagođavanje starosne granice za penziju samo vodi do pogoršanja njihove situacije. Ne dolazi u obzir da baš žene moraju da plate reformu koja njihove probleme pogoršava, umjesto da ih riješi.

Ne! socijalnom razaranju i starosnoj granici od 67 godina za sve

AHV 21 ne ignoriše samo lošu penzionu situaciju žena, već i stvarnost na tržištu rada. Stariji od 60 godina jedva da mogu da pronađu ikakav posao. AHV 21 će gurnuti još više ljudi u dugoročnu nezaposlenost i socijalnu pomoć – sa izuzetno teškim posljedicama po migrante i njihove boravišne dozvole. Nacrt obavezuje Savezno vijeće da do 2026. predloži reformu kojom bi se starosna granica za sve pomjerila na 66 godina. Još dalje ide inicijativa Mladih liberala, koji traže granicu sa 67 i više. Ali nije samo AHV na udaru kritike. U 2. stubu BVG 21 najavljuje novi socijalni masakr. I ovdje u budućnosti treba da plaćamo više za manje penzije. AHV 21 je samo prva etapa. Samo jasno Ne može da je spriječi.

Plati više – za manje penzije?

Reforma je pogrešna i zbog toga što je povezana sa povećanjem PDV-a za 0,4%. Ovo dodatno finansiranje AHV-a nije samo nesocijalno. U trenutnoj situaciji bilo bi fatalno, jer stvarni prihodi i kupovna moć svakako tonu zbog poskupljenja. Već sada rastu cijene za robu i usluge. A za jesen je planirana eksplozija premija za osiguranje. U ovako napetoj situaciji parlament želi da sprovede dvije stvari zbog kojih svi treba više da plaćamo – da bismo dobili manje penzije. U zemlji u kojoj preduzeća bilježe rekordne profite ima i boljih mogućnosti da se finansira dobra AHV penzija za sve!

Sada je potrebno dvostruko NE razarajućoj reformi AHV21, kao i povećanju PDV-a. Razaranje AHV-a – 2xNE. Dalje ruke od naših penzija!

Editorijal

Drage kolegice, dragi kolege

AHV je najpravedniji i najizbalansiraniji stub švajcarskog sistema osiguranja. Posebno za osobe koje zbog, na primjer, brige o djeci i njegovanja članova porodice rade samo dio radnog vremena i nemaju penziono osiguranje. Svaka treća žena nema drugi stub (penziono osiguranje) i mora da se snađe s AHV-om, kako bi pokrila troškove života u starosti.

Prošle godine je AHV ostvario dobit od 2,6 milijardi. Nema strukturalnih problema, kao što tvrde građanske struje. One žele da sprovedu reformu AHV-a preko grbače žena. To nije fer, jer vodi do gubitka penzije u trajanju od jedne godine. To bi žene i njihove porodice koštalo 26000 franaka. Reforma je također korak koji vodi ka starosnoj granici za penziju za žene od 67 godina, pri čemu se već danas osobe starosti od 55 do 65 godina istiskuju sa tržišta rada.

Žene danas već dobijaju penziju koja je za trećinu manja u odnosu na muškarce. Još uvijek imam užasavajuću razliku u platama od 19%. Umjesto da se ovaj problem riješi, žene to još i dodatno treba da plaćaju.

Viša starosna granica za penziju za žene imaće direktne posljedice na njihove ionako male penzije. Penzije bračnih parova takođe će se smanjiti. Paralelno s tim treba da poraste PDV. Već se suočavamo sa rastom cijena. Za septembar je najavljeno ozbiljno povećanje premija za zdravstveno osiguranje. Rast PDV-a previše će opteretiti domaćinstva. Treba da plaćamo više, a da nam se istovremeno smanje penzije. To uopšte nije prihvatljivo. Zbog toga ćemo 25. septembra glasati 2xNE – NE pomjeranju starosne granice i NE rastu PDV-a.

Vania Alleva

Kratke vijesti

Fer njegovateljstvo i zdravstvena zaštita «Un Soins Justes» Novo medicinsko udruženje za najsiromašnije u kantonu Valis.

Dobra vijest za siromašne radnike i njihove porodice: ove godine nova zdravstvena usluga za ljude u teškoj situaciji, bez zdravstvenog osiguranja, osobe bez papira, kao i beskućnike, nudi besplatne konsultacije (ili za simboličnih 5 franaka). U slučaju da je potrebna njega bolesnih, savjetovanje, psihijatar ili ginekolog, biće omogućeno vozilo na parking u kafiću Verso l'Alto u Sionu, koje će biti otvoreno jednom nedeljno, sa zakazanim terminom ili bez njega. Dalje informacije na francuskom pronaći ćete na stranici udruženja: <https://unsoljuste.ch>.

Djelimična pobjeda građevinskih radnika na ženevskom gradilištu

U Ženevi je proteklih sedmica Unia posjetila dobrih 60 gradilišta. Oko 30 prijava predato je inspektoratima za rad. Sindikat je zadovoljno primjetio da se na ovim gradilištima zdravstvena zaštita ozbiljno shvata. Naime, tamo gdje se radi sa asfaltom temperature 170 stepeni, po vrućini vladaju neljudski uslovi rada. Krajem jula Unia Vat vršila je anketiranje radnika i oglašila alarm za uzbunu. Sindikat je primjetio da na gradilištima nedostaje vode i da po velikoj vrućini nema pauza. I ustanovio da samo 8% gradilišta u kantonu obustavlja rad po vrućini. Nakon Unijine intervencije zaustavljeno je više gradilišta tokom najtoplijeg perioda dana. Unia pozdravlja odluku Inspektorata za jednakost u radu u Ženevi da se rad na gradilištu obustavi u 13h.

Filijala Migros-Daily u Cirihi mora biti zatvorena nedeljom

Prije tri godine Migros je u ulici Colstrase u Cirihi otvorio filijalu koja će raditi nedeljom. Kantonalna Služba za privredu i rad odobrila je rad nedeljom jer se prodavnica nalazi u blizini glavne željezničke stanice u Cirihi. Međutim, ova filijala zapravo se ne nalazi u području stanice. Zbog toga Unia nije smatrala ovo odobrenje regularnim i još 2019. podnijela je zahtjev da prodavnica nedeljom bude zatvorena. Sud nije dozvolio da ga Migros zavarava i prozreo je namjeru da se zabrana rada nedeljom zaobiđe angažovanjem obezbeđenja. Na isti način je i na drugim mjestima u Švajcarskoj pokušano izvrđavanje. Sada je pravosnažnom presudom Upravnog suda iz maja 2022. okončan višegodišnji spor.

SECO i kantoni moraju da natjeraju Uber da se pridržava zakona

Uber svjesno ne želi da se pridržava zakona. U skladu sa odlukom Saveznog suda od 30.05.2022. model kompanija Uber i Uber Eats zasnovan je na ilegalnom radu na crno. Savezni sud kao posljednji korak traži da Uber i njihovi vozači i kuriri potpišu ugovor o radu. Time Uber snosi sve obaveze normalnog poslodavca: korektnu i pravovremenu isplatu plata, pridržavanje propisima za minimalac i Zakonu o radu, obezbeđivanje uređaja za rad, korektan obračun dodatnih troškova, garanciju godišnjeg odmora, isplatu doprinosa za nesrećne slučajeve i socijalno osiguranje. Međutim, Uber ignoriše preduku i nastavlja sa ilegalnom praksom. Unia po ko zna koji put od kantonalnih službi zahtijeva da rade svoj posao. Mora se stati u kraj sistemskom radu na crno za Uber. SECO zajedno sa Saveznom

Bolji ugovori i veće plate

Bolji GAV i veće plate

Prvo lijepe vijesti: neće biti plata ispod 4.000 za autolimare. Međutim, plata frizera uprkos povećanju ostaje preniska, a uslovi rada teški. Potrebna su rješenja kako ljudi ne bi napuštali ovu branšu.

Hilmi Gashi

Unia se neprestano bori za bolje uslove rada i veće plate. Od jula za autolimare važi novi kolektivni ugovor (GAV), koji će i Savezno vijeće proglasiti opšteobavezujućim. Neće biti plata manjih od 4.000 franaka, a uz to će se i plate povećati za 60 franaka svima onima koji mjesečno zarađuju manje od 6.300 franaka. Kako bi se plate povećale na 4.000, minimalci su povećani za 350 franaka. Došlo je i do poboljšanja za zaposlene starije od 58 godina. Za njih važi novi otkazni rok od 4 mjeseca. Čim Savezno vijeće proglasi GAV opšteobavezujućim, on će važiti i za firme koje nisu organizovane pri savezu.

Veći minimalci i za frizere

Od sljedeće godine povećaće se i minimalci za frizere, i to za 50 franaka. Ova povišica je nedovoljna i mora se učiniti više kako sve

više frizera ne bi napuštalo branšu. Pored premalih plata, branšu karakteriše i težak rad u lošim uslovima. Frizeri rukuju supstancama štetnim po zdravlje, i često rade po cijeli dan bez pauze. To dovodi do toga da mnogi od njih napuštaju branšu i traže novo zanimanje.

Svima je jasno da je neophodan bolji GAV. Zbog toga su Unia i savez poslodavaca Coiffure Suisse za naredne mjesec dogovorili nove pregovore o GAV-u. Frizeri zajedno sa Unijom zahtijevaju veće plate i bolje uslove rada koje će im omogućiti usklađivanje privatnog života i posla.

Bolji kolektivni ugovori štite radnike

Zaposleni uslužnih djelatnosti zaslužuju bolje plate

Opšte povećanje plata kao rješenje

Rastuća nejednakost u Švajcarskoj – neophodne opšte povišice

Studija o platnom jazu, koju je sprovedla Unia, pokazuje da su nejednakosti u Švajcarskoj sve veće. Poskupljenje samo pogoršava ovaj problem. Neophodne su povišice svih plata.

Noemi Curlinden, ekonomistkinja pri Uniji

Menadžment i akcionari najvećih koncerna Švajcarske bogate se

U studiji Unia pokazuje da je do najveće razlike u platama došlo u najvećim švajcarskim koncernima. Menadžeri su 2021. u prosjeku zarađivali 141 put više nego zaposleni sa najnižim platama u istom preduzeću. 2020. zarađivali su 136 puta više.

Uz to su koncerni svojim akcionarima bez po muke isplatili dividende u iznosu od 42 milijarde franaka. A pored toga, potrošeno

je dodatnih 40 milijardi na otkup akcija – 56% više nego 2020.

Rastuća nejednakost plata i na privrednom nivou

Nejednakost ne raste samo u najvećim preduzećima, nego i u cijeloj Švajcarskoj. 10% najnižih plata je između 2016. i 2020. praktično stagniralo, dok su plate vodećih menadžera porasle za 12%. I prosječne plate jedva da su se razvijale, iako su zaposleni bili sve produktivniji. Ako se u obzir uzme

i poskupljenje, prosječne plate su čak i stagnirale – kupovna moć zaposlenih se, dakle, već godinama nije povećala.

Opšte povišice su neophodne kako bi se riješile posljedice poskupljenja

Ukoliko se plate ove godine ne povećaju, zaposleni sa malim ili srednjim platama moći će sebi da priušte daleko manje zbog sve većih poskupljenja i očekivanog porasta premija za zdravstveno osiguranje.

Kako bi se sve veći platni jaz u najvećim švajcarskim koncernima, ali i u cjelokupnoj privredi smanjio, neophodne su opšte povišice. Nakon uspješnog ekonomskog oporavka poslije korona-krize, preduzeća bi trebalo da preuzmu svoju društvenu odgovornost – a ne samo odgovornost prema svojim akcionarima.

Uzme li se u obzir da su elementarni troškovi života naglo skočili, kao što su troškovi grijanja, bilo bi više nego fer da se i plate srazmjerno tome povećaju.

Neophodno povećanje plata kao sredstvo protiv poskupljenja

Prvi oktobar: Međunarodni dan starijih osoba

Dostojanstven život za starije osobe!

U okviru Međunarodnog dana starijih osoba 1. oktobra, postavlja se pitanje koje probleme i potrebe imaju starije osobe u Švajcarskoj i Evropi. FERPA (Evropski savez penzionera i starijih osoba) u svom manifestu navodi potrebe i pokazuje nedostatke koji se moraju ukloniti.

Paola Fero, Dario Mordazini, delegati Unije pri Ferpi

Broj starijih osoba u Evropi neprestano raste. Samo u Švajcarskoj gotovo 2,5 miliona ljudi dobija AHV penziju. Zbog toga ne treba da čudi to što mnoge aktuelne teme, oko kojih se Unia skoro uvijek bori u prvim redovima, imaju veze sa starošću (njega, penzije, itd).

MANIFEST za prava starijih osoba

U znaku pandemije, FERPA je – uz učešće Unije – u svom manifestu ocijenila aktuelnu situaciju na evropskom nivou i pokazala koje su to potrebe starijih osoba: borba protiv siromaštva u svim njegovim oblicima; pravo na prikladne penzije uz obraćanje pažnje na posebnosti vezane za pol osobe;

pravo na dugoročno i prikladno zdravstveno zbrinjavanje dostupno svima; pravo na zdrav i prikladan stan; pravo na socijalnu integraciju i neograničeno učestvovanje starijih osoba u socijalnom, političkom i kulturnom životu u intergeneracijskom duhu. Ovaj važan dokument predat je, između ostalog, i evropskim institucijama.

Borba protiv siromaštva u starosti

U Švajcarskoj siromaštvo pogađa prije svega penzionere, a posebno penzionerke. Mnogi moraju da posegnu za dodatnim naknadama kako bi skrpili kraj s krajem. Sa povratkom inflacije dolazi i užas energetske siromaštva, i u mjesecima koji do-

laze ogromni računi za struju dodatno će opteretiti penzionere. Opisani problemi pogađaju i migrante koji su dostigli starost za penziju, ili će je doći u narednim godinama.

Dakle, postoji mnogo razloga da se švajcarski sindikati podrže u poboljšavanju prvog (AHV) i drugog stuba osiguranja. Cilj je da se svim starijim muškarcima i ženama, nezavisno od njihovog porijekla, omogući dostojanstven život.

Manifest možete pročitati ovdje: Ferpa's Manifesto – Ferpa

Sad moramo da se borimo protiv siromaštva u starosti

Demokratija na poslu

Demokratija na poslu našeg društva

Sindikatski podrazumeva i učestvovanje, nezavisno od pasoša koji neko ima. Unia je, kao najveća organizacija migranata u Švajcarskoj, odlučila da se riječi da i onim zaposlenima koji 25. septembra neće moći da glasaju kako bi zaustavili reformu za uništavanje AHV 21. Projekat se tiče njih lično i jedino bi bilo ispravno da imaju pravo da kažu šta misle.

Matia Lento

Od 22. do 27. avgusta 2022. Unia Tićino i Unia Moeza u okviru nacionalne nedelje akcije protiv AHV 21 sproveli su konsultacije zaposlenih, kako bi se oni mogli izjasniti po pitanju ove važne teme. Pod nazivom «Demokratija na radnom mjestu: slušanje mišljenja zaposlenih o reformi AHV 21» posebno su uključene žene, koje ova reforma najviše i pogađa.

Zašto Ne za AHV 21

Reforma AHV 21 želi da primora žene da rade godinu dana duže, kao i da im uskrati 26.000 franaka. To je šamar svim zaposlenim ženama od strane građanskog legla i osiguravajućih kuća, koji jedino žele što privatizovaniji penzioni sistem. Već danas penzije nisu dovoljne da se skrpi kraj s krajem, posebno u slučaju žena. Zbog poslova s djelimičnim radnim vremenom i nejednakosti pla-

ta, žene dobijaju daleko manje penzije. Oko četvrtina žena nakon penzionisanja živi samo od AHV-a. Mnoge od njih su primorane da žive u siromaštvu. Rješenje bi bilo da se ojača prvi stub, ali umjesto toga parlament želi da uštedi 7 milijardi preko leđa žena. Ovo razaranje AHV-a pogađa i muškarce. AHV 21 je u suštini samo prvi korak ka opštem pomjeranju starosne granice za penziju na 67 godina, pa čak i više. Pomjeranje granice ne donosi rješenja, naprotiv: osuđuje ljude na nezaposlenost i socijalnu pomoć.

Samo siguran i jak prvi stub osiguranja daje nam sigurnost

Interview Hilmi Gashi

«Učestvovanje u demokratiji»

Emine Sariaslan razgovarala je sa Hilmiem Gašijem, upravnikom Interesne grupe Unije o demokratiji, deficitu demokratije i ulozi Unije.

Šta je demokratija za tebe?

Demokratija se definiše kao oblik političkog života u kom vlada narod. Može imati različite oblike. Najčešći oblik je izbor parlamenta, koji potom u ime naroda donosi zakone. U nekim demokratijama stanovništvo ima više instrumenata i mogućnosti uticaja, kao na primjer pravo na referendum ili narodnu inicijativu.

Mogu li u demokratiji svi da odlučuju?

Nažalost ne. Često je tako da većina odlučuje ko će biti izabran za parlament i koji zakoni će važiti za sve. Manjina – najčešće migranti, ali i mladi mladi od 18 godina ili osobe sa psihičkim problemima – često doživljavaju izopštavanje i ne slušaju se. Njima većina brani pravo na učestvovanje u političkim odlukama, što pokazuju i mnoga kantonalna glasanja o pravu glasa za strance.

Kako je u Švajcarskoj?

Švajcarska ima direktnu demokratiju. Ona omogućava više učestvovanja, ali samo osobama sa privilegijom prava glasa. Samo građani Švajcarske mogu da biraju parlament, pokreću referendum protiv nekih zakona, ili pak nove inicijative. Time se iz demokratije isključuje četvrtina stanovništva. Migranti – čak i ako su ovdje rođeni i odrasli i poznaju politički sistem koliko god je to moguće – ne smiju ni da biraju parlament, niti da se politički brane protiv diskriminirajućih zakona ili promjena Ustava. Ovu sudbinu su sa migrantima do 1971. u Švajcarskoj dijelile žene. Tek prije 51 godine muškarci Švajcarske dozvolili su ženama da glasaju. I to tek nakon duge borbe žena za svoja prava.

Šta treba da se promijeni?

Migranti daju veoma važan doprinos dobiti društva, i to i u kulturnom i u ekonomskom smislu. Plaćaju poreze, ali ne mogu da odlučuju kako će se ti porezi koristiti. Plaćaju doprinose socijalnim osiguranjima, ali ne mogu da se izjasne da li su saglasli sa pomjeranjem starosne granice za penziju za žene. Imaju obaveze, ali ne i prava. To nije dostojno demokratije, jer se u Ustavu snaga naroda mjeri dobrostanjem najslabijih. Demokratija koja isključuje četvrtinu stanovništva iz političkog odlučivanja nije prava demokratija.

Kakvu ulogu tu igra Unia?

Unia je snažna organizacija zahvaljujući i tim migrantima i činjenici da u Uniji svi – nezavisno od boje kože ili pasoša – mogu direktno da glasaju i učestvuju u odlučivanju. To je naša snaga. Međutim, nisu svi u Uniji automatski za to da se migrantima omogući pravo glasa. Moramo ozbiljno da se potrudimo i ubijedimo naše švajcarske kolege da se angažuju u okviru neke inicijative sa nama migrantima. Na našem događaju «Nema demokratije bez učešća migranata» 24. septembra 2022. pozvali smo sve predstavnike interesnih grupa kako bismo diskutovali i razvijali ideje kako bismo mogli da ojačamo demokratiju. Borba za emancipaciju žena takođe treba da nas inspiriše, kao i manifest akcije Vierviertel.

Link za sjednicu: <https://bit.ly/3wC8Hqt>

Pitanja & odgovori

Dugovi: smije li osiguranje za nezaposlene da uplaćuje moje dnevnicе izvršiteljima?

Nezaposlen sam i imam dugove. Izvršitelji su pokrenuli zaplenu plate, odnosno dnevnicа. Šta to tačno znači? Smije li osiguranje za nezaposlene da uplaćuje moje dnevnicе direktno izvršiteljima?

NEZAPOSLEN I SA DUGOVIMA: Izvršitelji mogu da traže isplatu dnevnicа kako bi namirili dugovanja. (Foto: Adobe)

Nicole Debrunner: Da. Zaplena plate znači da se od Vaše plate odbija iznos koji premašuje zakonski predviđen minimum potreban za egzistenciju, i da ga Vaš poslodavac uplaćuje direktno izvršiteljima, a ne Vama. Minimum potreban za egzistenciju propisuju izvršitelji i on je obavezujuć. Zaplena plate može trajati najduže godinu dana. Ukoliko dugovi i nakon ovog perioda nisu izmireni, izvršitelji mogu zahtijevati njegov produžetak. Tako zaplenu može trajati i duže od godinu dana. Pošto Vi primete naknadu za nezaposlene, Vaše osiguranje će ubuduće razliku između Vaše naknade za nezaposlene i Vašeg egzistencijalnog minimuma uplaćivati direktno izvršiteljima. Do daljnjeg ćete primati samo egzistencijalni minimum. Izvršitelji će dobijeni novac koristiti kako bi u cjelini ili bar djelimično otplatili Vaše dugove. Ako dnevnicе dobijate samo za jedan dio mjeseca, egzistencijalni minimum neće biti prilagođavan tom iznosu. Zaplenu obuhvata samo razliku u dohotku koja prevazilazi egzistencijalni minimum.

(Work, 1.7.22)

Rad nedeljom za roditelje: šta važi u ugostiteljstvu?

Moj muž i ja oboje radimo u kiosku na železničkoj stanici. Tako smo dosad praktično svakog mjeseca dobijali po jednu slobodnu nedelju. Sada moj muž želi da pređe u ugostiteljstvo. Prijatelj koji već radi tamo mu je rekao da samo 4 subote godišnje može da ne radi. Mi imamo dvoje djece koja idu u školu, i voljela bih da moj muž nastavi da ima jednu slobodnu nedelju mjesečno. Može li on to da traži?

Myriam Muff: Da. U skladu s odredbom 2 Zakona o radu, zaposleni u ugostiteljstvu sa obavezom brige o djeci imaju pravo na najmanje dvanaest slobodnih nedelja u godini. Obaveza brige o djeci odnosi se na roditelje sa djecom mlađom od 15 godina. Ako prijatelj Vašeg muža godišnje dobija samo četiri slobodne nedelje, možemo pretpostaviti da nema djecu, ili pak ima, ali su starija od 15 godina. U tom slučaju je naime dozvoljeno da se zaposlenima omogućuje samo četiri neradne nedelje godišnje, i to pod pretpostavkom da u prosjeku ne moraju da rade više od pet dana nedeljno. Za Vas kao radnicu u kiosku starost djece ne igra nikakvu ulogu. Za razliku od zaposlenih u ugostiteljstvu Vi uvijek imate pravo na 12 slobodnih nedelja godišnje – i to nezavisno od toga imate li obavezu brige o djeci ili ne.

(Work, 19.8.22)

Razvod: smije li osiguranje za nezaposlene direktno da isplaćuje alimentaciju mojoj bivšoj ženi?

Nezaposlen sam i trenutno sam u procesu razvoda. Sud mi je sada u sudskom postupku razvoda od moje bivše partnerke naložio sljedeće mjere: svi koji meni uplaćuju novčane dodatke ili naknade moraju mojoj bivšoj partnerki da isplate određenu sumu novca koja prevazilazi moj egzistencijalni minimum. Pri čemu je taj maksimalni dozvoljeni iznos visok koliko i alimentacija za moju porodicu. Taj iznos se posebno odbija od moje plate, mojih novčanih dodataka i naknada. Sada je moja bivša partnerka tražila od osiguranja za nezaposlene da joj direktno isplaćuju taj iznos. Da li će osiguranje ispuniti taj zahtjev?

Nicole Debrunner: Da. Vaša bivša partnerka podnijela je osiguranju za nezaposlene zahtjev za isplatu tekućih iznosa trećem licu (dakle, Vašoj bivšoj partnerki). Postoji pravni osnov koji propisuje da određeni iznos može da se uplati na taj način. Osiguranje za nezaposlene ubraja se u njene dužnike u smislu tog pravnog osnova i čak je navedeno kao takvo. Dokle god važi ta odredba osiguranje mora da prebacuje Vašoj bivšoj partnerki iznos koji prevazilazi Vaš propisani egzistencijalni minimum. Osiguranje za nezaposlene će redovno provjeravati da li odredba još uvijek važi. Ipak, preporučujemo da se osiguranju redovno prijavi svaka promjena, kako bi iznos isplata uvijek bio regularan. Naknada za nezaposlene do granice egzistencijalnog minimuma, kao i iznos koji ostaje nakon što se odbije alimentacija, i dalje će Vam biti redovno isplaćivani.

(Work, 1.7.22)

Starost penzionisanje

Kako možemo da se pripremimo za starost

Dok smo zaposleni i «umorni od posla» onda razmišljamo samo da dođe vreme da se penzionišemo..

Darinka Filipovic

Organizacija za bolji kvalitet života

Neki se drže one poslovice «što možeš uraditi danas ne ostavlja za sutra», ta izreka je i te kako značajna za kvalitet živo[1] ta u starosti. U nekim segmentima sami možemo uticati na kvalitet našeg života. Neki će da putuju, neki da čitaju a neki će više da se druže i možda da se bave društveno korisnim radom. Ne postoji dobre ili loše odluke mi se odlučujemo za ono što nama najviše odgovara. Pri tome ne treba zaboraviti aktivnosti za održavanje i čuvanje zdravlja. U starosti nisu nam prihodi visoki ali zato postoje razne ponude sa popustima posebno za lica koja primaju dodatak na penziju.

Važno je planirati društveni život u starosti

Međutim malo je nas koji se uistinu pripremamo za penzionisanje. Bilo da je riječ o društvenom životu nakon penzionisanja o našim aktivnostima o njezi i čuvanju svog zdravlja sve te stavke se nas tiču i kad

se planiraju utiču povoljno na kvalitet života.

Kao pravni savjetnik dobijam pitanja koja nisu vezana za problematiku iz radnog odnosa. Tako mi je nedavno jedan član postavio pitanje koja je razlika između Patientenverfügung und Vorsorgeauftrag.

Nije jednostavno naći odgovarajuću riječ u prevodu za ove pojmove pa ću iz tog razloga objasniti njihovo značenje.

Ugovor iz predostrožnosti

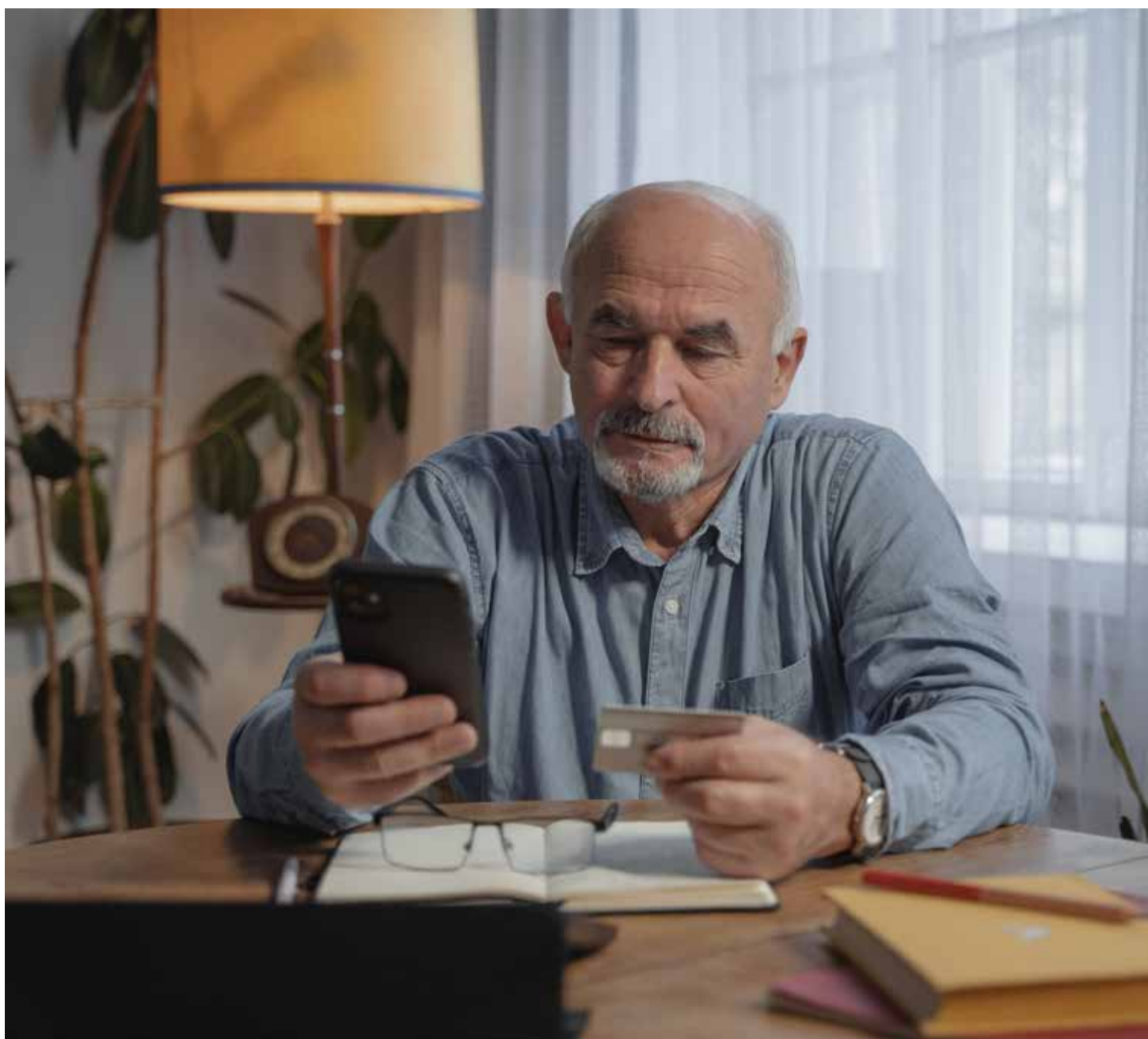
Nalog iz predostrožnosti Vorsorgeauftrag je pojam tj. Dokument kojim neka osoba, dok je još poslovno sposobna, definiše lice ili više fizičkih lica ili pravno lice i zadatke koje za slučaj njegove nesposobnosti to lice ili lica preuzimaju umjesto njega. Ta lica koja su definisana ovim nalogom dobijaju nalog i preuzimaju obaveze za slučaj nesposobnosti, bilo da se radi o fizičkoj ili poslovnoj sposobnosti, u slučaju da dođe do toga. Lice koje pravi ovaj nalog daje posebna ovlašćenja bliskim osobama. Poseb-

no je to od značaja za vanbračne partnere jer zakonski pravo zastupanja partnera se odnosi samo na supružnike. Tako se može opunomoćiti lice za upravljanje nekretninama koje su u vlasništvu a drugo lice recimo za njegovateljstvo, poštu ili zaposlenje osobe za pomoć u domaćinstvu itd.

Sve ove pojedinačne stavke mogu da se u Nalogu za slučaj nesposobnosti daju jednom licu ili da se definiše tako da svaka stavka se prenosi na drugu osobu. Osoba koja se definiše za izvršioca naloga u slučaju nemoći mora biti punoljetna i pravno podobna.

Patientenverfügung definiše moju izričitu volju u pogledu donošenja odluka vezanih za slučaj bolesti, smrti i poslije toga.

Postoje organizacije koje vam na ovu temu mogu dati mnogo više informacija i koje imaju obrazac za jedan i drugi dokument. U većini tih organizacija savjeti ove vrste bi trebalo da su besplatni.

Dok sam zdrav definišem zadatke za slučaj nemoći/starosti